

**LİMİTED ŞİRKET MÜDÜRÜNÜN SORUMLULUĞU,
AZLI VE ŞİRKETİN FESHİ DAVALARINDA
GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA TEDBİRLERİ**

***TEMPORARY LEGAL PROTECTION MEASURES IN THE
CASES REGARDING THE LIABILITY AND DISSMISSAL OF
THE DIRECTOR OF LIMITED COMPANY AND
THE DISSOLUTION***

Tuğçe KAYA*

ÖZET

Limited şirket müdürlerinin kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri durumunda şirkete, ortaklara ve şirket alacaklılarına verdikleri zararların tazmini Türk Ticaret Kanunu'nun 553. maddesi uyarınca açılacak sorumluluk davası ile talep edilebilmektedir. Kanunda işaret edilen haklı sebeplerin bulunması hâlinde de şirket ve ortakları ilgilendiren benzeri haksız eylemlere dayanılarak TTK'nın 630. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca müdürlerin görevden alınmaları, yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin sınırlanması ile aynı Kanun'un 636. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince limited şirketin feshi davalarının açılması mümkündür. Söz konusu eylemler nedeniyle doğacak telafisi mümkün olmayan zararlardan kaçınılması için hukuk muhakemesine özgü geçici hukuki koruma tedbirleri hiç kuşkusuz anılan davalar bakımından da uygulama alanı bulmaktadır. Her ne kadar limited şirketler özelinde açık bir yasal güvenceye kavuşturulmamış olsa da söz konusu tedbirler; ihtiya-

Makalenin Geliş Tarihi : 24/08/2023

Makalenin Kabul Tarihi : 13/02/2024

* Avukat, Türk-Alman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalında Yüksek Lisans Öğrencisi
e-mail: tugcekaaya@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3178-5930>

ti tedbir, müdürlerin yönetim ve temsil yetkilerinin geçici olarak kaldırılması veya sınırlandırılması, şirkete kayyım atanması, delil tespiti ve ihtiyati haciz şeklinde sayılabilir. Çalışmamızda, bir kısmı farklı kanunlarda düzenlenen ve niteliği itibarıyla çoğu hukuki duruma uygulanabilen genel nitelikteki bu tedbirler limited şirket müdürlerinin sorumlulukları nedeniyle açılan davalar bağlamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Limited şirket, müdür, sorumluluk, geçici hukuki koruma, ihtiyati tedbir

ABSTRACT

In case the directors of limited companies violate their obligations arising from the law and the contract provisions with their faults, compensation for the damages they have caused to the company, partners, and company creditors can be demanded through a liability case to be filed according to Article 553 of the Turkish Commercial Code. It is possible to open cases because of the dismissal of the directors, the limitation of their management rights and representation powers under the second paragraph of Article 630 of the TCC, and the dissolution of the limited liability company pursuant to the third paragraph of the article 636 of the same Law, based on similar unfair acts concerning the company and its partners where there are justified reasons indicated in the law. Temporary legal protection measures specific to civil procedure to avoid irreparable damages that may arise due to the aforementioned actions undoubtedly find application in the cases concerned as well. Although there is no clear legal regulation specific to limited liability companies, the measures in question can be counted as the interim injunction, temporary removal or limitation of the management and representation powers of the directors, the appointment of a judicial factor to the company, determination of evidence, and the lien. In our study, these general measures, some of which are regulated by different laws and can be applied to most legal situations, are examined in the context of the cases due to the responsibilities of limited company directors.

Keywords: Limited company, director, liability, temporary legal protection, interim injunction

GİRİŞ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun¹ (TTK) 623. maddesinin birinci fıkrasına göre limited şirketlerde yönetim ve temsil organı müdürlerdir. Müdürlerin mutlaka şirket ortağı olması gerekmeyip üçüncü kişilerden seçilmeleri de mümkündür. Anonim şirketlerde kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurlarının genel sorumluluğuna dair aynı Kanun'un 553. maddesinin limited şirketlere de uygulanacağı kabul edilmiştir. Anılan hüküm gereğince limited şirket müdürleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri durumunda şirkete, ortaklara ve şirket alacaklılarına verdikleri zararlardan sorumludurlar.² Bunun yanı sıra müdürler görevlerini özen göstererek yerine getirme, dürüstlük kuralına uygun şekilde şirketin menfaatlerini gözetme, aksi belirtilmedikçe şirketle rekabet oluşturan bir faaliyette bulunmama, bağlılık borcuna uygun davranma ve ortaklara eşit şartlar altında eşit işlem yapma gibi kanundan kaynaklanan özel bir takım yükümlülüklerle de tabidirler.³ Ancak uygulamada çoğunlukla belirsiz süreyle atanmaları, müdürlerin şirketi layıkıyla yönetmemelerine, keyfi davranışlarda bulunmalarına ve böylelikle şirkete ve ortaklara zarar vermelerine yol açabilmektedir. Böyle bir durumda ortaklar veya şirket alacaklılarının doğrudan veya dolaylı olarak uğradıkları zararın tazmini için sorumluluk davası açma hakları bulunmaktadır. Yine koşullarının oluşması durumunda TTK'nın 630. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca limited şirket müdürlerinin görevden alınması, yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin sınırlandırılması (azli) ve aynı Kanun'un 636. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak haklı sebeple şirketin feshi davalarının açılması da mümkündür.

1 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 13.01.2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu.

2 Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt IV, 4. Baskı, Ankara 2022, s. 3282; Yüce, Aydın Alber: Şirketler Hukuku Ders Notları, Ankara 2022, s. 478

3 Ayhan, Rıza /Çağlar, Hayrettin /Özdamar, Mehmet: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Ankara 2022, s. 485 vd; Kayıhan, Şaban: Şirketler Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2020, s. 328; Pulaşlı, s. 3272 vd.

Şirketi ve/veya ortakları zarara uğratabilecek ve telafisi mümkün olmayacak sonuçlardan kaçınılması bakımından hukuk muhakemesine özgü geçici hukuki koruma tedbirleri hiç kuşkusuz anılan davalar bakımından da geçerlidir. Bununla birlikte söz konusu davalarla ilgili olarak hangi geçici hukuki koruma tedbirlerine başvurulacağına ilişkin kanunda herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Bunun gibi, davanın esasını çözecek mahiyette geçici hukuki koruma kararı verilemeyeceğine dair doktrindeki genel kabul nedeniyle, özellikle müdürün görevden alınması ile yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak sınırlanması tedbirinin niteliği ve ne şekilde uygulanacağı hususu net değildir.

Bu çalışmanın amacı, anılan geçici hukuki koruma tedbirlerinin, kanunun sistematığı sebebiyle çoğu anonim şirketlerle ilgili hükümlere yapılan atıflarla geçirilen sorumluluk, azil ve fesih davaları kapsamında görünür kılınmasıdır. Bu yönüyle bir ilk olacak çalışmamızda, farklı uygulama alanları bulunan geçici hukuki koruma tedbirlerinin ayrıntılı bir biçimde ele alınmasından ziyade inceleme konusuyla sınırlı yönlerine kısaca değinildikten sonra bu tedbirlerin adı geçen davalar bağlamında ne gibi özellikler taşıdığı ve söz konusu tedbirlerin uygulanması nedeniyle ortaya çıkması muhtemel sorunların ne şekilde giderilmesi gerektiği üzerinde durulacaktır.

I. LİMİTED ŞİRKETLERDE MÜDÜRÜN SORUMLULUĞU

A. Genel Olarak

TTK'nın 623. maddesinde limited şirketlerin yönetimi ve temsili- nin şirket esas sözleşmesi ile düzenleneceğine yer verilmiştir. Bu bağ- lamda yönetim ve temsil, esas sözleşme yoluyla müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa, tüm ortaklara veya üçüncü kişilere bırakı- labilmektedir. Bununla birlikte en az bir şirket ortağının müdür sıfatıyla yönetim ve temsilde yer alması kanuni bir zorunluluktur. Aynı Ka- nun'un 625. maddesinin birinci fıkrası gereğince müdürler, kanun veya şirket sözleşmesinin genel kurulu yetkilendirmediği yönetime ilişkin tüm hususlarda karar verme ve yürütme gücüne sahiptirler.

“*Haksız fiil sorumluluğu*” başlığını taşıyan 632. maddedeki dü- zenleme nedeniyle TTK'nın limited şirketler yönünden öncelikle şir-

ket tüzel kişiliğini sorumlu tutma eğiliminde olduğunu ifade etmek hata olmayacaktır. Söz konusu düzenleme yönetim ve temsille yetkilendirilen müdürün şirkete ilişkin görevlerini yerine getirdiği sırada işlediği haksız fiillerden şirketin sorumlu olduğunu belirtmek suretiyle kusura dayalı bir sorumluluk esası benimsemiştir.

TTK'nın 644. maddesinin yaptığı yollamayla anonim şirketlerdeki genel sorumluluğa ilişkin aynı Kanun'un 553. maddesi uyarınca limited şirket müdürleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri durumunda şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına verdikleri zarardan sorumlu olacaktırlar. Dikkat ve özen yükümlülüğüne uygun davrandıklarını ispat eden müdürler ise kusura dayalı bu sorumluluktan kurtulacaklardır.

Müdürlerin, genel sorumluluklarına ilişkin TTK'nın 553. maddesinin yanı sıra özel olarak sorumluluklarını gerektiren durumlar da bulunmaktadır. Bu bağlamda aynı Kanun'un "Özen ve bağlılık yükümü, rekabet yasağı" başlıklı 626. maddesi uyarınca müdürlerin, görevlerini özen göstererek yerine getirme, dürüstlük kuralına uygun şekilde şirketin menfaatlerini gözetme, aksi belirtilmedikçe şirketle rekabet oluşturan bir faaliyette bulunmama ve bağlılık borcuna tabi olma ile 627. madde gereğince ortaklara eşit şartlar altında eşit işlem yapma yükümlülüklerinden söz etmek mümkündür.

TTK'nın 626. maddesi ile benimsenen ve inceleme konumuz itibarıyla genel olarak limited şirket müdürlerinin yalnızca şirket menfaati için çalışmaları ve kendi çıkarları ile şirket çıkarlarının çatışması hâlinde şirket çıkarlarını üstün tutmaları anlamına gelen bağlılık, özen ve rekabet etmeme yükümlülükleri neredeyse tüm pozitif hukuk sistemlerinde benzer şekilde düzenlenmiştir.⁴ Anılan yükümlülüklerin temelinde ise ortaklar açısından, evrensel mülkiyet hakkı ve paydaşlığa bağlı

4 TTK'nın 626. maddesinin gerekçesinde de bu husus; "Özen, iş ve işlemlerde gösterilmesi gereken dikkati, ciddiyeti ve bilimselliği ifade eder. Şirket menfaatinin gözetilmesi ise şirketin menfaatinin kişisel menfaatlara ve başkalarının menfaatlerine feda edilmemesi, diğer menfaatlerin arkasına konulmaması anlamına gelir." biçiminde vurgulanmıştır.

diğer maddi menfaatlerin korunması ve şirketlerin varlık ve faaliyetlerinin sağlıklı bir biçimde devam etmesi amaçları yatmaktadır.

Uygulamada sıklıkla karşılaşılan durumlardan birisi de limited şirket müdürlerinin sonradan kurulmakla birlikte önceki şirketle aynı alanlarda faaliyet gösteren şirketlerde müdürlük yapmalarıdır. TTK'nın 396. maddesinin limited şirket müdürleri hakkında kıyasen uygulanacağı ve böyle bir durumun rekabet yasağının ihlali niteliğinde olduğu gerek öğreti gerekse Yargıtay tarafından kabul edilmektedir.⁵ Bu bağlamda limited şirket müdürlerinin şirket konusuna giren ticari iş niteliğindeki bir işlemi kendileri veya başkalarının hesabına yapmaları veya benzer nitelikteki ticari işlerle uğraşan bir şirkete sınırsız sorumlu bir ortak olarak girmeleri sorumluluklarını doğuracaktır.

Yukarıda anılan diğer yükümlülüklerden farklı olarak müdürlerin ortaklara eşit şartlar altında eşit işlem yapma yükümlülüklerine ilişkin TTK'nın 627. maddesi mutlak emredici bir düzenleme değildir.⁶ Bu yükümlülüğün kapsam ve sınırları şirket sözleşmesiyle bağlantılı olduğundan ilk şirket sözleşmesi yoluyla ortaklar arasındaki eşitlik ilişkisinin aksi kararlaştırılabilir.⁷ Dolayısıyla şirket sözleşmesinde öngörülen eşitsizliklerin uygulanması limited şirket müdürü açısından anılan yükümlülüğe aykırı davranılması olarak değerlendirilemeyecektir.

Sorumluluk bağlamında ele alınması gereken bir diğer husus ise limited şirket müdürlerinin görevden alınmaları ile yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin sınırlandırılması olarak karşımıza çıkmaktadır. TTK'nın 630. maddesi, ilk fıkrasında bu yetkilerin limited şirket genel

5 Şahin, Murat: "Limited Şirket Müdürlerinin Rekabet Yasağına Aykırı Davranışlarında Dava Haklarının Kullanılması", (PÜSBED, S. Ocak 2021/42, s. 334-349), s. 335; Şener, Oruç Hami: Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku, Ankara 2017; Karakılınç, Hasan: Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı, İstanbul 2019; Ayrıca bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 01.03.2022 tarihli ve 2020/7050 E. - 2022/1381 K. sayılı kararı.

6 Yıldız, Şükrü: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004.

7 Pulaşlı, s. 3277

kurulu tarafından kullanabileceğine değindikten sonra ikinci fıkrasında haklı sebeplerin varlığı durumunda ortakların da mahkemeden müdürlerin yönetim ve temsil yetkilerinin kaldırılmasını veya sınırlandırılmasını isteyebileceğini düzenlemiştir. Kuşkusuz limited şirket müdürlerinin kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri çoğu kez bu anlamda haklı sebep teşkil eden sonuçlara yol açmaktadır. Öğretide, anılan yasal düzenlemeye dayanılarak açılan limited şirket müdürlerinin görevden alınması, yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin sınırlandırılması davasının, şirketin devamlılığının sağlanması açısından işlevsel bir düzenleme olmadığı ileri sürülmektedir. Bu görüşe göre mahkemenin ve davacının haklı sebeplerin varlığı nedeniyle görevden alınan müdürün yerine yenisini atama yetkisi bulunmadığı için şirketin yönetim ve temsiline ilişkin dava konusu sorunlar devam etme eğilimi gösterecektir.⁸ Böyle bir durumda da davacı bakımından TTK'nın 636. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak haklı sebeple şirketin feshini isteme yoluna başvurulması gündeme gelecektir. Bu davalar da esas inceleme konusu olan geçici hukuki koruma tedbirleriyle bağlantıları ölçüsünde çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ele alınacaktır.

B. Sorumluluk Davası

Limited şirket müdürlerinin sorumluluğu bahsinde ele alındığı üzere müdürler, TTK'nın 553. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına verdikleri zararlardan sorumlu olacaklardır. Fıkranın kaleme alınış tarzından bu sorumluluğun doğması için Türk Borçlar Kanunu'nda⁹ (TBK) düzenlenen haksız fiil sorumluluğuna ilişkin şartların gerçek-

8 Aksu Özkan, Raziye: "Limited Şirkette Müdürlerin Yönetim Ve Temsil Yetkisinin Mahkeme Tarafından Kaldırılması Ve Sınırlandırılması Hakkında Bir Değerlendirme", (Hacettepe HFD, S. 2022, Özel Sayı, s. 296-337), s. 330.

9 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 11.01.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu.

leşmesi gerektiği anlaşılmaktadır.¹⁰ Dolayısıyla müdürlerin anılan sorumluluğunun doğması bakımından kusur, hukuka aykırı davranış, zarar ve illiyet bağının varlığı zorunludur.¹¹

TTK'nın 553. maddesinden hareketle limited şirket müdürünün sorumluluğunun kusursuz bir sorumluluk durumu olmadığını ifade etmek mümkündür. Buna karşın sorumluluğun doğması bakımından mutlaka kasıtlı bir davranışta bulunulması gerekmemektedir.

Limited şirket müdürlerinin kusurlu davranışları sebebiyle ortaklar veya şirket alacaklıları doğrudan veya dolaylı bir şekilde zarara uğrayabilirler. Müdürler hakkında açılacak olan sorumluluk davalarında¹² ortaklar veya alacaklıların zararlarının doğrudan veya dolaylı olması, ileri sürülecek taleplerin niteliğine ilişkin farklı sonuçlar doğurmaktadır. Hemen belirtelim ki TTK'nın 553. maddesinin birinci fıkrasında değinilen “zarar” ibaresi ile ortakların veya şirket alacaklılarının malvarlığında meydana gelen azalmayı ifade eden doğrudan zararlar kastedilmektedir. Böyle bir zarara uğrayan ortak ya da şirket alacaklısı sorumluluk davası sonucu hükmedilecek tazminatın doğrudan kendilerine ödenmesi talebinde bulunabileceklerdir. Kimi durumlarda ise müdürlerin kusurlu davranışları sebebiyle ortakların veya alacaklıların malvarlığında bir azalma meydana gelmemekle birlikte şirketin uğradığı bir zarar söz konusudur.¹³ Dolaylı zararın ortaya çıktığı böyle bir durumda sorumluluk davası yoluyla şirketin uğradığı zararın giderilmesi şirket veya her bir pay sahibi tarafından istenebilir.

10 Ayhan – Çağlar – Özdamar, s. 490; Yüce, s. 478.

11 Pulaşlı, s. 3283.

12 Yargıtay da, yerleşik içtihatlarında “...[D]avalı şirket müdürünün eylemleriyle kendisini zarara uğrattığı iddiasına dayalı olarak açılan işbu dolaylı zarar nedeniyle davacı şirket ortağı tarafından yönetici aleyhine açılmış bir sorumluluk davası niteliğindedir...” hususlarına yer vermek suretiyle “Sorumluluk davası” kavramını kullanmıştır. Bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 21.05.2018 tarihli ve 2016/11929 E. - 2018/3736 K. sayılı kararı.

13 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 04.12.2018 tarihli ve 2016/14421 E. - 2018/2018/7597 K. sayılı kararı.

mektedir. Ancak TTK'nın 555. maddesi gereğince pay sahipleri, tazminatın yalnızca şirkete ödenmesi talebinde bulunabilmektedirler.

Limited şirket müdürlerinin sorumlulukları bakımından uygulama alanı bulabileceğini ifade ettiğimiz TBK'daki hukuki sorumluluğa ilişkin şartlardan biri de hiç kuşkusuz müdürlerin TTK'nın 553. maddesi anlamında "ihlal" sonucu doğuran davranışlarıyla meydana gelen zarar arasında illiyet bağının bulunmasıdır.

TTK'nın 553. maddesindeki açık düzenleme uyarınca müdürlerin kusurlu davranışlarıyla şirkete verdikleri doğrudan ve dolaylı zararların tazminini isteme hakkı şirkete ve pay sahiplerine aittir. İflas durumunda ise şirketin uğradığı doğrudan zarara istinaden dava açma hakkı şirket adına iflas idaresine aittir. TTK'nın 556. maddesinin birinci fıkrasına istinaden şirket alacaklıları da tazminatın iflas hâlindeki şirkete ödenmesini isteme hakkına sahiptir. Ancak ortak ve alacaklıların bu hakkının öncelikle iflas idaresi tarafından ileri sürülmesi gerekmektedir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında belirtildiği üzere iflas idaresinin sorumluluk davası açmaması durumunda ise pay sahipleri veya şirket alacaklıları söz konusu davayı açabileceklerdir.

Limited şirketin davada temsili, müdür veya müdürler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Sorumluluk davasında tüm müdürlerin davalı olarak gösterilmesi ihtimalinde menfaat çatışmasının ortaya çıkmaması bakımından şirketin kayyım tarafından temsili gündeme gelebilmektedir. Hemen belirtelim ki TTK'da buna ilişkin bir düzenleme bulunmadığı için sorumluluk davasının açılması bakımından limited şirket genel kurulunun bir karar vermesine ihtiyaç bulunmamaktadır. Bununla birlikte Yargıtay, limited şirket müdürleri hakkında sorumluluk davası açılabilmesi için, şirket genel kurulu tarafından bir karar alınması gerektiği görüşündedir.¹⁴

Müdürlere karşı açılacak sorumluluk davası TTK'nın 4. maddesi anlamında mutlak ticari dava niteliğinde olduğundan görevli mahke-

14 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 14.11.2017 tarihli ve 2016/12185 E. – 2017/6141 K. sayılı kararı.

me asliye ticaret mahkemesidir. Yetki hususunu düzenleyen aynı Kanun'un 561. maddesinde sorumluluklarını yerine getirmeyen müdürlerle karşı şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde dava açılabilmesi belirtilmiştir. Öte yandan bu düzenlemenin kesin yetki kuralı içermediğini ve sorumluluk davasında genel yetki kurallarının da geçerli olduğunu ifade etmek gerekmektedir.

Limited şirketler hakkında da uygulama alanı bulan TTK'nın 560. maddesine göre müdürlere karşı açılacak sorumluluk davası kapsamında tazminat isteme hakkı, zararın ve sorumlunun öğrenildiği tarihten itibaren iki ve her hâlde zararı doğuran fiilin meydana geldiği tarihten itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğramaktadır. Ancak müdürlerin sorumluluğuna neden olan hukuka aykırı davranışın aynı zamanda suç da teşkil etmesi hâlinde, Türk Ceza Kanunu uyarınca belirlenen daha uzun dava zamanaşımı süreleri tazminat davası bakımından da uygulama alanı bulacaktır.

C. Limited Şirket Müdürlerinin Görevden Alınmaları, Yönetim Haklarının ve Temsil Yetkilerinin Sınırlanması (Azli) Davası

TTK'nın 629. maddesinde limited şirket müdürlerinin temsil yetkilerinin kapsamı ve sınırlandırılmasıyla ilgili olarak anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kıyas yolu ile uygulanacağına yer verildikten sonra devam eden maddenin birinci fıkrası, genel kurulun müdürleri görevden alabileceğini ve yönetim hakları ile temsil yetkilerini sınırlayabileceğini düzenlemiştir. Konumuzu ilgilendiren TTK'nın 630. maddesinin ikinci fıkrasında ise haklı sebeplerin varlığı durumunda müdürlerin yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin kaldırılmasının veya sınırlandırılmasının her ortak tarafından mahkemeden istenebileceği ifade edilmiştir. Her ne kadar açıkça "görevden alma" kavramına yer verilmemiş ise de bu durum söz konusu yasal düzenlemenin müdürün görevden alınması (azli) bakımından uygulanmayacağı anlamına gelmemektedir.¹⁵ Nitekim TTK'nın 630. maddesinin baş-

15 Aksu Özkan, s. 299; Karaahmetoğlu, İsmail Özgün: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketin Temsili, Ankara 2018; Kaya, s. 5098; Sevi, s. 41.

liğı “Görevden alma, yönetim ve temsil yetkisinin geri alınması ve sınırlandırılması” olup uygulamada da anılan hükme genellikle müdürün görevden alınması amacıyla başvurulmaktadır.¹⁶ Müdürlerin yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin kaldırılması veya sınırlandırılması, kuşkusuz şirket organlarının işlevselliğini korumayı ve şirketin devamlılığını sağlamayı amaçlamaktadır.¹⁷

TTK’nın 630. maddesinin üçüncü fıkrasında, maddede geçen “haklı sebep” kavramından ne anlaşılması gerektiğine ilişkin müdürün, özen ve bağlılık yükümü ile diğer kanunlardan ve şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini ağır bir şekilde ihlal etmesi veya şirketin iyi yönetimi için gerekli yeteneği kaybetmesi örnek olarak sayılmıştır. Ancak hemen belirtelim ki haklı sebep teşkil eden hâller, anılan fıkrada sayılanlarla sınırlı olmayıp şirketin menfaati açısından müdürün görevde kalmasının şirket için çekilmez bir hâl almasına neden olan durumlar da bu kapsamda değerlendirilmelidir.¹⁸ Açıklanan sebeple şirketin öz varlığının önemli bir kısmını oluşturan marka isimlerinin müdür adına tescil edilmesi,¹⁹ müdür tarafından şirketin kendi şahsi borçları ve ortağı olduğu dava dışı şirketin borçları için kefil gösterilmesi nedeniyle şirketin borca batık hâle gelmesi²⁰ ve müdürün şirket hesabına gelen paraları kendisinin ve eşinin hesabına aktarması²¹ Yargıtayın haklı sebep olarak kabul ettiği durumlara örnek gösterilebilir.

16 Aksu Özkan, s. 299.

17 Pulaşlı, s. 3238 vd; Kandıralıoğlu Cuydan, Pınar Çağla: “Müdürlerin Haklı Sebeplerin Varlığı Halinde Azli veya Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması”, (İKÜHFD, S. 2017/16-2, s. 71-95), s. 74.

18 Watter, Art. 815 N. 11ç.

19 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 07.02.2019 tarihli ve 2017/1736 E. – 2019/972 K. sayılı kararı.

20 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 08.05.2017 tarihli ve 2015/15545 E. – 2017/2667 K. sayılı kararı.

21 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 03.03.2021 tarihli ve 2020/1552 E. – 2021/1980 K. sayılı kararı.

D. Limited Şirketin Haklı Nedenle Feshi Davası

TTK'nın 636. maddesinin üçüncü fıkrasında, haklı sebeplerin varlığı durumunda, her ortağın mahkmeden şirketin feshini isteyebileceğine ve mahkemenin, istem yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenmesine ve davacı ortağın şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebileceğine yer verilmiştir. Yasal düzenlemede değinilen haklı sebep kavramının, limited şirket müdürlerinin görevden alınmaları, yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin sınırlanması davasının açılması için aranan haklı sebeplerle örtüşüğünü belirtmek gerekmektedir.

Limited şirketin haklı sebeple feshi davası ortaklardan herhangi biri tarafından açılabilir. Hemen belirtelim ki anonim şirketlerde azınlık hakkı olarak düzenlenen²² bu hak limited şirket bakımından böyle bir sınırlamaya tabi tutulmamıştır. Bu dava, limited şirket tüzel kişiliğine karşı açılmaktadır. Limited şirketin haklı nedenle feshi davasında görevli ve yetkili mahkeme şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

22 Şahin, Murat – Kula, Ufuk; “Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davalarında, Geçici Hukuki Korumalar ile Çıkarma Kararlarının Uygulanmasına Dair Güncel Sorunlar ve İlgili Yargıtay Kararları”, Ed. Memiş, Tekin / Şimşek, Bahar / Şener, Özge Selin, Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu II ve Makaleler – Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanı Merhum Mehmet Kılıç’a Armağan, İstanbul 2020, s. 220-221; Yurtbaşı, Fatih, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasının Özellik Arz Eden Hususları Hakkında Bir Değerlendirme”, Ed. Memiş, Tekin / Şimşek, Bahar / Şener, Özge Selin, Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu II ve Makaleler – Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanı Merhum Mehmet Kılıç’a Armağan, İstanbul 2020, s. 166 vd.

II. LİMİTED ŞİRKET MÜDÜRÜNÜN SORUMLULUĞU, AZLİ VE ŞİRKETİN FESHİ DAVALARINDA BAŞVURULABİLECEK GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA TEDBİRLERİ

A. Genel Olarak

“Geçici hukuki korumalar” konusu Hukuk Muhakemeleri Kanunu’ndaki²³ (HMK) aynı başlıklı Onuncu Kısım’da düzenlenmiştir. Kanun sistematığına bakıldığında, Birinci Bölüm’deki 389 ve devamı maddelerde ihtiyati tedbire, “*Delil Tespiti ve Diğer Geçici Hukuki Korumalar*” başlığını taşıyan “*İkinci Bölüm*”de yer alan 400 ve devamı maddelerde delil tespitine, “*Diğer geçici hukuki korumalar*” başlığı kapsamındaki 406. maddede ise mal veya haklarla ilgili defter tutulması ve mühürleme işlemi yapılması ile diğer kanunlarda yer alan ihtiyati haciz, muhafaza tedbirleri ve geçici düzenleme niteliğindeki kararlar gibi geçici hukuki korumalara yer verildiği görülmektedir. Kanun’un sistematığı de gözetildiğinde geçici hukuki koruma kavramının ihtiyati tedbire oranla daha genel ve üst bir kavram olduğunu ifade etmek mümkündür.²⁴ Belirtilen yönüyle geçici hukuki korumanın bir türü olan ihtiyati tedbir yanında, ihtiyati tedbirle yakın ilişkisi ve benzeri yönleri olmakla birlikte günümüzde para alacakları bakımından kabul gören ihtiyati haciz bağımsız bir geçici hukuki koruma türü olarak anılmaktadır. Sayılanlar haricinde farklı nitelik ve amaca sahip ve yalnızca delillere özgü geçici hukuki koruma özelliğini haiz delil tespitinden bahsetmek de mümkündür.²⁵ Son olarak özel düzenlemelerde yer alan ve kendi özel kurallarına tabi geçici hukuki koruma tedbirleri de bulunmaktadır.

23 04.02.2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 12.01.2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu.

24 Pekcanitez, Hakan / Atalay, Oğuz / Özekes, Muhammed: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, İkinci Bası, Ankara 2014, s. 610; Pekcanitez, Hakan: Pekcanitez Usûl – Medenî Usul Hukuku, Cilt III, 15. Bası, İstanbul 2017, s. 2445; Atalı, Murat /Ermenek, İbrahim / Erdoğan, Ersin: Medeni Usul Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2022, s. 701; Yılmaz, Ejder: Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, Ankara 2001 (Geçici Hukuki Himaye), s. 38; Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 tarihli ve 2013/1791 E. – 2013/1676 K. sayılı kararı.

25 Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 610.

Geçici hukuki korumalar, ortaya çıkan korunma ihtiyacına göre şekillenmektedir. Gerçekten de bir para alacağının güvence altına alınması için ihtiyaç duyulan hukuki koruma ile para haricindeki bir mal veya hakkın korunması ya da ileride ortaya çıkacak bir tehlike ile mevcut bir tehlikenin önlenmesi aynı nitelikte değildir.²⁶ Davacı ve arasındaki uyuşmazlıkta, hukuksal korunma talebi kesin bir şekilde sonuçlandırıldığından kesin hukuki himaye olarak da adlandırılan dava kavramına karşılık, yargılama sonucunun, yargılamaya başlandığı sırada hatta bundan da önce güvence altına alınması ihtiyacından doğan geçici hukuki koruma,²⁷ bir yönüyle medeni yargılama hukuku sistemi içinde yer alıp bu amaçla paralellik gösterirken diğer yandan hakkın tamamen korunmasız kalması ile asıl yargılama arasındaki geçen süreçte bir köprü görevi üstlenmektedir.²⁸ Asıl yargılamayı tamamlayıcı bir fonksiyona sahip olduğundan yargılama hukukunun amacıyla bir bütün oluşturan geçici hukuki koruma,²⁹ gerçek bir menfaat dengesinin kurulması gereken bir alan olarak tarafların zararına engel olacak ve azami yararlarını koruyacak yöntemin belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu ise, kimi zaman asıl hukuki korumanın sağlanmasından dahi zor olabilmektedir.³⁰ Çalışmamızın devam eden bölümünde, çeşitli geçici hukuki koruma tedbirleri, limited şirketlerde müdürün sorumluluğu, azli ve şirketin feshi davaları ile ilgili oldukları ölçüde ele alınacaktır.

B. İhtiyati Tedbir

Bir geçici hukuki koruma yöntemi olarak ihtiyati tedbire,³¹ HMK'nın 389. maddesi uyarınca, mevcut bir durumun değişmesi nedeniyle bir hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşması veya tama-

26 Pekcanitez, s. 2445-2446.

27 Yılmaz, Geçici Hukuki Himaye, s. 32-33.

28 Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 608; Pekcanitez, s. 2436.

29 Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 608; Pekcanitez, s. 2438.

30 Pekcanitez, s. 2444.

31 Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 21.11.2012 tarihli ve 2012/4558 E. – 2012/7308 K. sayılı kararı.

men imkânsız hâle gelmesi ya da yaşanacak bir gecikme dolayısıyla bir sakıncanın veya ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hâllerinde başvurulabilmektedir. Öğretide ihtiyati tedbirin, özellikle yargılamaların uzun sürmesi durumunda davacının dava konusuna daha erken bir aşamada kavuşmasını güvence altına aldığı da ileri sürmektedir.³² Tedbire başvurma ihtiyacı kimi zaman da şekli bir hukuk dalı olan hukuk muhakemesine özgü prosedür ve sürelerle sıkı sıkıya bağlı kalınmasının veya davanın karşı tarafının ulaşılmak istenen sonucu bertaraf etmek için giriştiği davranışların ortaya koyduğu şartlardan da kaynaklanmaktadır.³³ Bu tedbir hiç kuşkusuz limited şirketlerde müdürün sorumluluğu, azli ve şirketin feshi davaları bakımından da şirketin ya da ortakların daha fazla zarara uğramaması için gündeme gelmektedir. Zira anılan davalar çoğunlukla limited şirket müdürün yükümlülüklerini ihlal etmesi ve bu sebeple ortakların ve/veya şirketin zarara uğratıldığı iddiasına dayanmaktadır. Burada önemli olan, hakkında ihtiyati tedbir kararı alınacak bir hakkın bulunması ve bir ihtiyati tedbir sebebinin ortaya çıkmasıdır.³⁴ Dolayısıyla şirket müdürünün yükümlülüklerini ihlal etmesi nedeniyle ortakların veya şirketin zarara uğraması veya böyle bir tehlikenin bulunması ve tedbire başvurulmadığında zararın giderilmesinin önemli ölçüde zorlaşması, imkânsız hâle gelmesi veya gecikme sebebiyle ciddi bir zararın doğması durumlarında ihtiyati tedbir söz konusu olabilecektir. Hemen belirtelim ki böyle bir durumda TTK'da düzenlenen tedbir sebebinin, yapılacak talepte özel olarak belirtilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde genel ihtiyati tedbir sebebi olarak HMK'nın 389. maddesinin birinci fıkrasında yazılı yukarıda

32 Kuru, Baki /Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder: Medeni Usul Hukuku, Ankara 2013, s. 558; Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder / Taşpınar Ayvaz, Sema / Hanağası, Emel: Medenî Usul Hukuku, Güncellenmiş 7. Baskı, Ankara 2021, s. 607.

33 Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 608; Pekcanitez, s. 2435; Erişir, Evrim: Geçici Hukukî Korumanın Temelleri ve İhtiyatî Tedbir Türleri, İstanbul 2013, s. 138.

34 Pekcanitez / Atalay / Özekes, s. 614-615; Pekcanitez, s. 2463; Kuru – Arslan – Yılmaz, s. 559; Atalı / Ermenek / Erdoğan, s. 705; Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 4. Cilt, Madde 294-452, Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2021 (Şerh), s. 5259 vd; Arslan / Yılmaz /Taşpınar Ayvaz / Hanağası, s. 607.

değınilen hususlardan birinin gerçekleşmesi aranacaktır.³⁵ Bu bağlamda TTK'da öngörülen şartların gerçekleşmesi durumunda, HMK'nın aradığı şartlara uygun veya dava konusu uyuşmazlığın esasının çözümlenecek nitelikte olup olmadığı araştırılmaksızın söz konusu ihtiyati tedbire karar verilmesi zorunlu olacaktır.³⁶

HMK'nın 389. maddesinin üçüncü fıkrasında yer verildiği üzere ihtiyati tedbir taleplerinin dikkate alınması, davanın en azından yaklaşık olarak ispat edilmesine bağlıdır. Mahkeme, kural olarak davanın tüm taraflarını dinledikten sonra ihtiyati tedbir hakkındaki kararını vermektedir. Ancak tedbir isteyen tarafın haklarının derhâl korunması zorunluluk arz eden dava konusu taşınır malın karşı tarafça kaçırılması veya taşınmazın başkasına devredilmesi ihtimallerinin bulunması gibi durumlarda hâkim karşı tarafı dinlemeden de ihtiyati tedbir kararı verebilir.³⁷

Bununla birlikte davanın esasını çözecek mahiyette ihtiyati tedbir kararı verilemeyeceği, başka bir anlatımla yargılama sonucunda ulaşılabilecek neticeye ihtiyati tedbirle ulaşılmamasının mümkün olmadığı yönündeki hâkim görüşü³⁸ sebebiyle limited şirketlere özgü anılan davalar bakımından ihtiyati tedbir talebinde bulunmanın esasen ihtiyati tedbir kurumuna uygun düşmediği ve ihtiyati tedbire ilişkin hükümlerin ihlal edildiği ileri sürülmektedir.³⁹ Yukarıda değınilen limited şirket müdürün sorumlulu-

35 Pekcanitez, s. 2467.

36 Arslan / Yılmaz / Taşpınar Ayvaz / Hanağası, s. 608.

37 Pekcanitez / Atalay / Özekes, s. 617; Pekcanitez, s. 2467; Kuru / Arslan / Yılmaz, s. 560; Arslan / Yılmaz / Taşpınar Ayvaz / Hanağası, s. 609; Atalı / Ermenek / Erdoğan, s. 708; Atalı, Murat / Ermenek, İbrahim: Medenî Usûl Hukuku, Temel Hukuk Dizisi, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2020, s. 371; Erişir, s. 148.

38 Kuru / Arslan / Yılmaz, s. 561; Ayrıca bkz. Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 24.09.2013 tarihli ve 2013/12520 E. - 2013/12084 K. ile Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 26.06.2012 tarihli ve 2012/15109 E. - 2012/16689 K. sayılı kararları. Karşıt görüş için bkz. Alangoya, Yavuz / Yıldırım, Kâmil / Yıldırım, Nevhis Deren: Medeni Usul Hukuku Esasları, İstanbul 2009; Umar, Bilge: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara, 2011; Pekcanitez, s. 2464; Atalı / Ermenek, s. 371; Erişir, s. 158; Şahin / Kula, s. 243.

39 Karan, s. 38.

ğunu doğuracak davranışların haklı sebep teşkil etmesi durumunda TTK'nın 630. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca açılacak davada tedbirin konusu çoğunlukla müdürün yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak sınırlandırılması veya kaldırılması olduğu için en azından müdürün azli veya yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak sınırlandırılması veya kaldırılması davaları özelinde bu tespitite haklılık payı olduğu ilk bakışta ileri sürülebilir. Ancak ihtiyati tedbirin konusu ile davanın esasının büyük ölçüde örtüşmesinden kaynaklanan bu sorun, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ayrıntılı olarak değinileceği üzere ihtiyati tedbir türleri olarak eda veya düzenleme amaçlı tedbirlerin uygun düştüğü ölçüde mevcut uyuşmazlığa uygulanmasıyla çözülebilecek niteliktedir.

Gelinen noktada ihtiyati tedbirin amaçlarına ve bu amaçlar doğrultusunda şekillenen ihtiyati tedbir türlerine değinmekte yarar bulunmaktadır. İhtiyati tedbirin en öne çıkan amacı bir teminat veya koruma sağlanması biçiminde karşımıza çıksa da⁴⁰ bunun her koşulda doğru olduğunu ileri sürmek mümkün değildir. Bu anlamda tedbire duyulan ihtiyaç ve zaman içinde göstereceği gelişme itibarıyla farklı uygulama alanlarına sahip ihtiyati tedbirin amaçları bakımından üçlü bir ayrıma tabi tutulduğu ileri sürülebilir.⁴¹

İhtiyati tedbirin temel şekli ve en çok görülen türü olan⁴² teminat amaçlı tedbirlerde, davaya konu hakkın müstakbel icrasının güvence altına alınması esastır.⁴³ Hakkın elde edilmesinin engellenmesi veya esaslı biçimde ağırlaşması tehlikesi bulunuyorsa bu durumda teminat amaçlı tedbirler söz konusu olacaktır.

40 Pekcanitez / Atalay / Özekes, s. 612; Atalı / Ermenek / Erdoğan, s. 702; Atalı / Ermenek, s. 368.

41 Şahin / Kula, s. 241. Buna karşılık Erişir, tedbir türlerinin amaçlarından hareketle değil, etkileri dikkate alınarak birbirlerinden ayırt edilmesi gerektiğini, bu kapsamda teminat amaçlı tedbir yerine eda ve teminat tedbiri ifadesinin kullanılmasının daha uygun olacağını savunmaktadır, Erişir, s. 134.

42 Atalı / Ermenek, s. 369.

43 Pekcanitez / Atalay / Özekes, s. 612; Atalı / Ermenek / Erdoğan, s. 702; Atalı / Ermenek, s. 369; Yılmaz, Geçici Hukuki Himaye, s. 170.

İhtilaf konusu hakkın geçici olarak ifa edilmesinin mümkün olduğunu bildiği eda amaçlı tedbirler ise, bazı özel durumlarda, ifayı istisnai olarak zorunlu kılmaktadır.⁴⁴ Gerçekten de ihtiyati tedbir ile davanın sonunda hükmedilebilecek olan neticeye ulaşılması, yukarıda değinildiği üzere bu tedbirin amacı ile bağdaşmamaktadır. Ancak eda amaçlı tedbirlerde kesin bir ifa amaçlanmamakta, duruma göre bir şeyin verilmesi ya da bir işin yapılması veya yapılmaması biçiminde⁴⁵ geçici bir ifa gündeme gelmektedir. Başka bir deyişle asıl dava sonucu, eda amaçlı tedbirler yoluyla öne çekilmektedir.⁴⁶ Bu tedbirler, limited şirket müdürünün, görüşmeleri devam eden ve şirketi büyük zararlara uğratacak bir sözleşmeyi imzalamasının özen ve bağlılık yükümlülüğünün ağır bir şekilde ihlalini teşkil etmesi örneğinde olduğu gibi belirli bir günün veya dönemin geçmesinden sonra hakkı ihlal edilenin talebinin karşılanmasının mümkün olmadığı ve zarar görenin tazminatla yetinmek zorunda kalacağı zamanla yarışılan durumlarda ortaya çıkan hukuki koruma boşluğunu dolduracak bir tedbir olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴⁷

Düzenleme amaçlı tedbirler ise ihtilafa konu hukuki ilişkinin geçici olarak düzenlenmesini amaçlamaktadır.⁴⁸ Burada müstakbel bir edimin yerine getirilmesinden ziyade mevcut hukuki ilişki hakkında, hukuki barışın korunması amacıyla yönelik geçici olarak düzenleme yapılması sağlanmaya çalışılmaktadır.⁴⁹ Düzenleme tedbirleri, inşai etkiler doğurmaları bakımından eda tedbirlerinden ayrılmaktadır. Zira eda tedbirlerinde eda davası sonucu, düzenleme tedbirleri ise inşai dava sonucunu öne çekmektedir.⁵⁰ Bu tedbirlerde taraflar arasındaki

44 Pekcanitez / Atalay / Özkes, s. 612; Atalı / Ermenek, s. 369; Erişir, s. 376; Yılmaz, Geçici Hukuki Himaye, s. 171.

45 Erişir, s. 141.

46 Aynı yerde, s. 377.

47 Erişir, s. 400.

48 Pekcanitez / Atalay / Özkes, s. 612; Atalı / Ermenek / Erdoğan, s. 702-703; Atalı / Ermenek, s. 369; Yılmaz, Geçici Hukuki Himaye, s. 170; Erişir, s. 492 vd.

49 Pekcanitez / Atalay / Özkes, s. 612; Erişir, s. 497.

50 Erişir, s. 494.

hukuki ilişki, asıl davada karar verilinceye kadar hâkim tarafından düzenlenmekte, muhtelif bir maddi hukuk talebinin geçici olarak kabulü ya da reddi değil, tarafların karşılıklı menfaatlerini dengeleyecek makul bir düzenlemenin seçilmesi söz konusudur.⁵¹

Düzenleme amaçlı ihtiyati tedbirlerde de tedbir yoluyla uyuşmazlığın esasına ilişkin karar verilip verilmediğinden tereddüt duyulması söz konusu olabilir. Ancak anılan tedbirlerde de dikkati çeken en önemli husus uyuşmazlığın geleceğe yönelik, başka bir anlatımla esas kararlar kaldırılamayacak veya değiştirilemeyecek şekilde çözümleneceği bir karar verilmemesidir. İlişkinin hükme kadar geçici olarak düzenlenmiş olması, işin esasına girildiği ya da uyuşmazlığın esastan çözümlendiği anlamına gelmemektedir. Aksinin kabulü, düzenleme amaçlı ihtiyati tedbirlerin uygulanmasını neredeyse imkânsız hâle getirecektir.

C. Müdürlerin Yönetim ve Temsil Yetkilerinin Geçici Olarak Kaldırılması veya Sınırlandırılması

Limited şirket müdürünün sorumluluğuna yol açan davranışların TTK'nın 630. maddesi uyarınca haklı sebep teşkil etmesi durumunda yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak kaldırılması veya sınırlandırılması amacıyla açılacak dava süresince, hakkında dava açılan müdürün görevine devam etmesi nedeniyle muhtemel daha büyük hasarların önlenmesi için birtakım tedbirlere başvurulması gerekli olabilir.⁵² Yargılamaların uzun sürdüğü de dikkate alındığında, dava sonuçlanıncaya kadar görevini sürdüren müdürün, bankadan kredi çekme veya üçüncü kişilerden mal sipariş etme gibi şirket için geri dönüşü mümkün olmayan işlemlerde bulunmasının önüne geçilmelidir.⁵³ Bu çerçevede, yü-

51 Aynı yerde, s. 493-494.

52 Siffert, Rino / Fischer, Marc Pascal / Petrin, Martin: GmbH-Recht Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR), Stämpfli Verlag, Bern, 2008, Art. 815 N. 5; Kaya, Ali "Limited Şirket Müdürünün Haklı Sebep Mahkeme Kararıyla Azli ve Azlin Doğurduğu Hukuki Sonuçlar", (LHD, S. 2018/16-19, s. 5087-5140), s. 5114.

53 Siffert / Fischer / Petrin, 2008, Art. 815 N. 5; Brigitta Kratz, GmbH, Genossenschaft, Handelsregister und Wertpapiere – Bucheffektengesetz, Art. 772-1186 OR und

kümlülüklerini yerine getirmeyen müdürün yönetim ve temsil yetkilerinin dondurulması veya bazı yetkilerinin sınırlandırılması gibi geçici koruma tedbirlerine başvurulabilmesi mümkündür.⁵⁴ Temsil yetkisinin kapsamı ve sınırlandırılması hakkında kıyasen uygulanabilecek TTK'nın 371. maddesine göre anılan yetki ancak merkez veya şubenin işlerine özgülenerek veya birlikte temsil yetkisiyle sınırlandırılabilir.⁵⁵ Ancak belirtmek gerekir ki TTK'da müdürün yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak kaldırılması veya sınırlandırılmasının doğrudan dava konusu yapılabileceğine ilişkin düzenlemeler de bulunmaktadır.

Limited şirket müdürlerinin görevden alınmaları, yönetim ve temsil yetkilerinin kaldırılması veya sınırlandırılması davası devam ederken geçici bir tedbir olarak müdürün yönetim ve temsil yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılmasının ihtiyati tedbir kurumunun özü ile bağdaşır bağdaşmadığına gelince, böyle bir durumda teminat amaçlı ihtiyati tedbirden çok düzenleme amaçlı bir tedbirden söz edileceği için kanaatimizce müdürün yönetim ve temsil yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılması mümkündür. Gerçekten de şirketlerde, haklı sebeplerin varlığı hâlinde yönetici ortağın yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılması veya sona erdirilmesi inşâi davalarda geçici düzenlemelerin klasik örnekleri olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵⁶ Burada müstakbel bir edimin yerine getirilmesinden ziyade mevcut hukuki ilişki hakkında, hukuki barışın korunması amacına yönelik geçici olarak düzenleme yapılması söz konusu olduğu

BEG, (der. Vito Riberto - Hans Rudolf Trüeb), Schulthess Verlag, Zürich - Basel - Genf, 2016, Art. 815 N. 2; Watter, Rolf: Basler Kommentar Obligationenrecht II Art. 530-964 OR, (der. Honsell, Heinrich/Vogt, Nedim Peter/Watter, Rolf), Helbing Lichtenhahn, Zürich, 2016, Art. 815 N. 12; Şener, s. 779; Sevi, Ali Murat: "Limited Şirkette Müdürün ve Diğer Yöneticilerin Yönetim ve Temsil Yetkilerinin Mahkemece Kaldırılması veya Sınırlanması", (der. Murat Alışkan - Bilge Utkan Mersin - Sinan Sarıkaya), Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu (Tebliğler-Tartışmalar, 19 Haziran 2019), İstanbul 2020; Kaya, s. 5114; Akdeniz, Umut: Limited Şirketlerde Müdürün Görevden Alınması, Ankara, 2021.

54 Kaya, s. 5115; Şahin / Kula, s. 249 vd.

55 Kayıhan, s. 327.

56 Erişir, s. 495.

için⁵⁷ işin esasına girildiğinden ya da uyuşmazlığın esastan çözümlendiğinden söz etmek mümkün değildir.

Konuya eda amaçlı tedbirler özelinde yaklaşıldığında da sonuç aynıdır. Müdürün geçici olarak görevden alınması ile yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılması talebinde de esasen yönetim ve temsil yetkisinin yerine getirilmemesinin sağlanması suretiyle bir işin yapılmaması biçiminde bir ifa söz konusudur. Burada kesin bir ifa amaçlanmadığı, başka bir deyişle görevden alma ile yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılması geçici olmak kaydıyla uygulandığı sürece söz konusu tedbirin konusu ile davanın esasının örtüştüğü ileri sürülemezdir. Çünkü böyle bir ihtimalde geçici hukuki korumaya, hükmün icrası tehlikeye düşeceği için değil, davanın karşı tarafının girişeceği bazı davranışlar sebebiyle oluşması muhtemel zararların önüne geçilmesi için başvurulmaktadır. Bu hâlde, doğrudan yapmama isteminin icrasından ziyade bizatihi kendisi asıl davada karar verilene kadar korunmaktadır.⁵⁸ Hemen belirtelim ki Yargıtay da aynı görüştedir.⁵⁹

Müdürün görevden alınması veya yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak sınırlandırılması hâlinde, birden fazla müdürün bulunduğu limited şirketler açısından diğer müdürlerin görevlerine devam edecek olmaları sebebiyle herhangi bir sorundan söz edilemezken, tek müdürlü şirketlerde ortaya bir yönetim boşluğunun çıkacağı muhakkaktır. Böyle bir durumda başvurulabilecek en uygun geçici hukuki koruma tedbiri, şirkete kayyım atanmasıdır.

C. Şirkete Kayyım Atanması

Türk Medeni Kanunu'nun⁶⁰ (TMK) 427. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü bendinde, gerekli organlarından yoksun kalmış ve

57 Pekcanitez /Atalay / Özekes, s. 612; Erişir, s. 497.

58 Erişir, s. 400.

59 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 20.03.2013 tarihli ve 2013/3199 E. – 2013/5459 K. ile 20.03.2013 tarihli ve 2013/3073 E. – 2013/5482 K sayılı kararları.

60 08.12.2001 tarihli ve 24607 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu.

yönetimi başka yoldan sağlanamamış bir tüzel kişiye yönetim kayyımı atanacağına yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme, sorumluluklarını yerine getirmedikleri için ilgililer açısından dava açılması konusunda haklı sebeplerin oluşmasına yol açan limited şirket müdürleri hakkında açılan davalar bakımından da gündeme gelebilir. Bu anlamda, hakkında açılan dava kapsamında limited şirket müdürünün yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak kaldırılması veya sınırlandırılması nedeniyle, özellikle tek müdürün bulunması hâlinde, şirkette oluşacak yönetim boşluğunun doldurulması ve böylelikle şirketi ve/veya ortakları zarara uğratabilecek ve telafisi mümkün olmayacak sonuçlardan kaçınılması için mahkemeden kayyım atanması istenebilir.⁶¹

Bununla birlikte öğretide TMK'nın 427. maddesinin yalnızca şirketin organsız kalması hâlinde uygulanabileceğinden hareketle limited şirket müdürünün yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak kaldırılması veya sınırlandırılması davasında geçici bir tedbir olarak şirkete kayyım atanmasının mümkün olmadığını savunan yazarlar da bulunmaktadır.⁶² Bu görüşe göre yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak tedbiren durdurulması hâlinde de müdürlük sıfatı devam ettiği için teknik olarak şirketin organsız kaldığından bahsetmek mümkün değildir.⁶³

Kanaatimizce TMK'nın 427. maddesi şirketin organsız kalmasıyla sınırlı olarak uygulama alanı bulmasına karşın uzun süren yargılamalar nedeniyle şirket ve/veya ortakların hak ve menfaatlerinin telafisi mümkün olmayan bir şekilde zarar görmesine engel olmak amacıyla böyle bir durumda şirkete denetim kayyımı atanması yerinde

61 Akıncı, Elif: Limited Şirketlerde Müdürün Azli, Konya 2019, s. 123; Sevi, s. 446; Ayhan / Çağlar / Özdamar, s. 487; Şahin / Kula, s. 261. Yargıtay, limited şirkette iki müdürün davacı, diğer müdürün ise davalı tarafta yer aldığı yargılamada şirketin temsili konusunda taraflar arasında menfaat çatışması bulunduğunu, davalı müdürün azlinin de talep edildiğini ve bu talebin reddi ile kararın kesinleştiğini göz önünde bulundurarak, davada şirketin temsili bakımından temsil kayyımı tayini gerektiğine hükmetmiştir, bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 23.05.2018 tarihli ve 2016/11604 E. – 2018/3853 K. sayılı kararı.

62 Karan, s. 41.

63 Aynı yerde, s. 41.

olacaktır. Her ne kadar “Denetim kayyımı” kurumu TMK’da düzenlenmemiş ise de bunun, yönetim kayyımının özel bir türü olduğunu savunan görüşler bulunmaktadır.⁶⁴ Bu bağlamda, limited şirket müdürünün yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak kaldırılması veya sınırlandırılması durumunda şirkete denetim kayyımı atanarak bir yandan müdürün yönetim ve temsil yetkisini denetim kayyımının gözetiminde ve sınırlı olarak kullanması sağlanacak diğer yandan ise yargılama süresince ortakların ve şirketin daha fazla zarar görmesi endişesinin önü alınmış olacaktır.

Hemen belirtelim ki şirkete kayyım atanması, mahiyeti itibarıyla davanın devamı süresince talep edilecek geçici bir tedbirdir. Yargıtay da bu düşüncüyü benimseyerek hükümden sonra kayyım atanmasına ilişkin yerel mahkeme kararını bozmuştur.⁶⁵ Talep üzerine mahkeme, limited şirket müdürünün temsil yetkisini TTK’nın 629. maddesinin birinci fıkrası yollamasıyla aynı Kanun’un 371. maddesinin birinci fıkrası gereğince birlikte temsil yoluyla veya merkez ve şube işleri ile sınırlandırabilir. Bu sınırlandırmanın, limited şirket müdürü ile bir ortak veya kayyımın birlikte imzaya yetkili kılınması şeklinde gerçekleştirilmesi mümkündür.⁶⁶ Açılan dava kapsamında müdürün görevden alınması ve başka müdür bulunmaması sebebiyle şirketin organsız kalması durumunda da şirketin ve ortakların menfaati bakımından hükmün açıklanmasıyla birlikte kayyım atanması yoluna gidilebilir.⁶⁷ Tüm bu hâllerde şirkete kayyım atanması geçici hukuki koruma tedbiri niteliğindedir.⁶⁸

64 Güralp, Ayşe Gülin: “İflasın Ertelenmesinde Kayyım Atanması”, (DEÜHFD, S. 2005/7, Özel Sayı, Prof. Dr. İrfan Baştuğ’a Armağan, s. 57-78), s. 61.

65 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 24.02.2020 tarihli ve 2019/3736 E. – 2020/1929 K. sayılı kararı.

66 Sevi, s. 447

67 Aynı yerde.

68 Yılmaz, Zehra Sanem: Sermaye Şirketlerinde Geçici Hukuki Korumalar (İhtiyati Tedbirler), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2004 (Sermaye Şirketleri), s. 146.

D. Delil Tespiti

Delil tespiti, açılmış veya açılması düşünülen bir dava ile ilgili delillerin belli şartlar altında zamanından önce toplanıp güvence altına alınmasını sağlamak için öngörülen bir geçici hukuki koruma müessesesi olarak tanımlanabilir.⁶⁹

Bu tedbir davanın karara bağlanmasına yardımcı olarak delilin kaybolmasını önleme amacından yola çıkmaktadır.⁷⁰ Limited şirket müdürlerinin sorumlulukları özelinde ele alındığında, davacıların talebi üzerine mahkemece gerekli görülmesi şartıyla şirket malları ile defter ve evrakının muhafaza altına alınması gibi tedbirlere başvurulması bu kapsamda değerlendirilebilir.

Hemen belirtelim ki söz konusu tedbirlere başvurulması açılan veya açılması düşünülen davayla ilgili olmalı ve delil tespiti talebinde bulunan tarafın bunda hukuki yararı bulunmalıdır.⁷¹ Bu ise kanunda açıkça belirtilen haller dışında, hemen tespit edilmemesi durumunda, delilin ileride kaybolacağı veya ortaya konulmasının oldukça güçleşeceği hâllerin ortaya konulmasına bağlıdır.⁷²

E. Diğer Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri

Limited şirket müdürünün yükümlülüklerini yerine getirmemesi hâline de uygulanabilecek TTK'nın 636. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen haklı sebeplerin varlığı durumunda, her ortağın mahkemenin şirketin feshini isteyebileceğine yer verildikten sonra devam eden fıkra fesih davası açıldığında mahkemenin taraflardan birinin talebi üzerine gerekli önlemleri alabileceği belirtilmiştir.

Öğretide isabetli bir şekilde burada sözü edilen tedbirlerin ihtiyati tedbirden ziyade geçici hukuki koruma tedbiri niteliği taşıdığı

69 Pekcanitez / Atalay / Özkes, s. 635; Kuru / Arslan / Yılmaz, s. 568; Atalı / Ermenek / Erdoğan, s. 697; Atalı / Ermenek, s. 383; Erişir, s. 336.

70 Arslan / Yılmaz / Taşpınar Ayvaz / Hanağası, s. 616.

71 Kuru / Arslan –/Yılmaz, s. 569; Pekcanitez, s. 2463; Arslan – Yılmaz – Taşpınar Ayvaz – Hanağası, s. 617.

72 Kuru / Arslan / Yılmaz, s. 569.

ileri sürülmüştür.⁷³ Söz konusu geçici hukuki korumalar, hiç kuşkusuz, fesih davası sırasında, şirketin yönetimi ve malvarlığı ile defter ve evrakının korunmasına yöneliktir.⁷⁴ TTK'nın 636. maddesinin dördüncü fıkrasında, açıkça "taraplardan birinin talebi üzerine" ibaresine yer verilmesi nedeniyle mahkemece anılan tedbirlere kendiliğinden hükmedilebilmesi mümkün değildir. Buna karşın söz konusu düzenlemede gerekli olan tedbirlerin hangileri olduğunun sayılmadığı gözetildiğinde, mahkemece, somut olayın özellikleri dikkate alınarak şirket envanterinin yapılması, şirket mallarının yediemine devredilmesi⁷⁵ ve şirketin onun aracılığıyla yönetilmesi⁷⁶ gibi başka geçici hukuki korumalara da başvurulabilir.

Yargıtay da birer geçici hukuki koruma tedbiri olarak, önceki müdür veya yöneticiler tarafından yapılan işlemlerin durdurulmasına ve anılan müdürlere veya yöneticiler tarafından yapılan sözleşmelerin iptali konusunda şirkete atanan kayyımlara dava açma yetkisi tanınmasına hükmedilebileceği görüşündedir.⁷⁷

Hemen belirtelim ki Yargıtay bu anlamdaki geçici hukuki koruma tedbirlerine başvurulması bakımından tedbirin dava konusu talep ile bir bağlantısının mevcut olması ve ileride telafisiz zararlara yol açmaması gerektiğini de şart koşmaktadır.⁷⁸

73 Yılmaz, Sermaye Şirketleri, s. 145; Eriş, s. 1462; Domaniç /Arslanlı, s. 83-84.

74 Eriş, s. 1462.

75 Yılmaz, Sermaye Şirketleri, s. 146.

76 Özkan, Hasan: Açıklamalı-İçtihatlı İhtiyati Tedbir, Delil Tespiti ve İhtiyati Haciz İli Kamu Alacağı'nın Tahsilinde İhtiyati Haciz, Ankara 2001; Taş Korkmaz, Hülya: Türk Hukukunda İhtiyati Tedbirler, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 1995, s. 16

77 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 21.11.1982 tarihli ve 5597 E. – 1982/151 K. sayılı kararı.

78 Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 04.03.2013 tarihli ve 2013/2229 E. – 2013/3973 K. sayılı kararında; "1- Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp, değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, ihtiyati tedbire itiraz eden A...

F. İhtiyati Haciz

İcra ve İflas Kanunu'nun⁷⁹ (İİK) 257 ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan ihtiyati haciz, her ne kadar çoğunlukla ihtiyati tedbir ile ilişkilendirilse de esasen borçlunun malvarlığına el konulması suretiyle müstakbel icranın sonucunun güvence altına alınmasını bağımsız bir geçici hukuki koruma yolu olarak kabul edilmektedir.⁸⁰ Çünkü anılan yasal düzenleme gereğince yalnızca para (veya teminat) alacakları bakımından söz konusu olan ihtiyati haciz, konu bakımından ihtiyati tedbirden ayrılmaktadır.⁸¹ Dolayısıyla para alacakları bakımından özel bir geçici hukuki koruma tedbiri olarak öngörülen ihtiyati haciz yerine ihtiyati tedbir yoluna başvurulamayacağı kabul edilmektedir.⁸²

TTK'nın 124. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca şirketler sermaye şirketi olan limited şirketin ortaklarının kişisel alacaklıları, aynı Kanun'un 133. maddesine dayanarak limited şirketteki paylara senede

İnşaat Ltd. Şti. vekilinin aşağıdaki bent dışında kalan sair temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Ancak, HMK'nın 389 vd. maddeleri uyarınca, talep edenin derhal korunmasında zorunluluk bulunan hallerde hâkimin tedbir kararı verebileceği düzenlenmiş ise de, limited şirket ortağının açtığı işbu davada beton santralinin çalışmasının durdurulmasına yönelik bir tedbirin dava konusu talep ile bir bağlantısı mevcut bulunmadığı gibi ileride telafisiz zararlara yol açacağı da tabidir.

Bu itibarla, beton santralinin çalıştırılmaması hususunda konulan tedbirin itiraz üzerine kaldırılması gerekirken itirazın reddi doğru olmamış, bozmayı gerektirmiştir.” sonucuna ulaşılmıştır.

79 19.06.1932 tarihli ve 2128 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 09.06.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu.

80 Pekcanitez, Hakan / Atalay, Oğuz / Sungurtekin Özkan, Meral / Özekes, Muhammet: İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2013.

81 İhtiyati tedbir ve ihtiyati haciz arasındaki farklara dair ayrıntılı bilgi için bkz. Kuru – Arslan – Yılmaz, s. 567; Pekcanitez, s. 2549; Yılmaz, Geçici Hukuki Himaye, s. 176; Yılmaz, Şerh, s. 5260; Erişir, s. 228 vd.

82 Göksu, Mustafa: “Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre İhtiyati Tedbirin Uygulanmasını Talep Etme Zorunluluğu”, (DEÜHFD, S. 2014/16 Özel Sayı, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, s. 1253-1273), s. 1258).

bağlı olsun veya olmasın haciz konulması talebinde bulunabileceklerdir. Bu anlamda TTK'nın 553. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal eden limited şirket müdürlerine yönelik şirket alacaklılarının da dava açma hakkı bulunduğundan, sorumluluk davası kapsamında bir para alacağının doğması durumunda ihtiyati haciz yoluna başvurulabileceğinde kuşku bulunmamaktadır.

Ayrıca TTK'nın 630. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca limited şirket müdürlerinin görevden alınması, yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin sınırlanması (azli) ve aynı Kanun'un 636. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak haklı sebeple şirketin feshi davaları ortaklardan biri tarafından açılabileninden, bu davalara bağlı olarak oluşan para alacakları bakımından da ortaklar tarafından ihtiyati haciz yoluna başvurulması gündeme gelebilecektir.

SONUÇ

TTK'nın 553. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına verdikleri zararlardan sorumlu olan limited şirket müdürleri hakkında açılacak sorumluluk davaları bakımından TBK'da düzenlenen haksız fiil sorumluluğuna ilişkin şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Sorumluluk davaları çoğu zaman müdürün yükümlülüklerini ihlal etmesi ve bu sebeple ortakların ve/veya şirketin zarara uğratıldığı iddiasına dayandığı için şirketin ya da ortakların daha fazla zarara uğramaması ve telafisi imkânsız zararların önüne geçilmesi amacıyla geçici hukuki koruma tedbirlerine başvurulması bu davalar bakımından da hayati öneme sahiptir. Hiç kuşkusuz, aynı durum, müdürün sorumluluk doğuran davranışlarının kanun koyucunun aradığı anlamda belli bir yoğunluğa ulaşması, başka bir deyişle ilgililer açısından haklı sebep teşkil etmesi hâlinde gündeme gelen limited şirket müdürünün yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılması ve kaldırılması ile fesih davaları bakımından da geçerlidir.

Limited şirket müdürünün yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeniyle açılan sorumluluk davasının özel bir görünümü niteliğinde-

ki yönetim ve temsil yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılması davası devam ederken geçici bir tedbir olarak müdürün yönetim ve temsil yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılması, ihtiyati tedbir kurumunun özü ile bağdaşmamakla eleştirilse de bu düşünceye katılmak mümkün değildir. Hemen belirtelim ki böyle bir durumda teminat amaçlı ihtiyati tedbirden çok düzenleme amaçlı bir tedbir söz konusu olup, müstakbel bir edimin yerine getirilmesinden ziyade mevcut hukuki ilişki hakkında, hukuki barışın korunması amacına yönelik geçici olarak düzenleme yapılması nedeniyle işin esasına girildiğinden ya da uyuşmazlığın esastan çözümlendiğinden söz edilemeyecektir. Konuya eda amaçlı tedbirler özelinde yaklaşıldığında da sonuç aynıdır. Müdürün geçici olarak görevden alınması ile yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılması talebinde de esasen yönetim ve temsil yetkisinin yerine getirilmemesinin sağlanması suretiyle bir işin yapılmaması biçiminde bir ifa söz konusudur. Burada kesin bir ifa amaçlanmadığı, başka bir deyişle görevden alma ile yönetim ve temsil yetkisinin sınırlandırılması geçici olmak kaydıyla uygulandığı için söz konusu tedbirin konusu ile davanın esasının örtüştüğü ileri sürülemeyecektir.

Müdürün yönetim ve temsil yetkisinin geçici olarak kaldırılması veya sınırlandırılması nedeniyle başta tek müdürlü şirketlerde olmak üzere bir yönetim boşluğu ortaya çıkacağı için TMK'nın 427. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü bendindeki, gerekli organlarından yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamış bir tüzel kişiye yönetim kayyımı atanacağına ilişkin düzenleme, limited şirketler hakkında da uygulama alanı bulmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu yönetim boşluğunun doldurulması ve böylelikle şirketi ve/veya ortakları zarara uğratabilecek ve telafisi mümkün olmayacak sonuçlardan kaçınılması, mahkemece limited şirkete kayyım atanması suretiyle sağlanabilecektir.

Limited şirket müdürleri hakkında açılacak davaların karara bağlanmasına yardımcı olarak delilin kaybolmasını önleme amacıyla geçici hukuki koruma tedbirlerinden delil tespiti yoluna başvurulabilir. Bu bağlamda davacıların talebi üzerine mahkemece gerekli görülmesi şar-

tıyla şirket malları ile defter ve evrakının muhafaza altına alınması gibi tedbirlere başvurulması delil tespiti kapsamında değerlendirilebilir.

Limited şirket müdürünün yükümlülüklerini yerine getirmemesi hâlinde açılacak fesih davası kapsamında TTK'nın 636. maddesinin üçüncü fıkrasında mahkemece taraflardan birinin talebi üzerine gerekli önlemlerin alınabileceğine yer verilmiştir. Bu önlemler kapsamında, limited şirketin feshinin dava edilmesi durumunda şirkete kayyım atanmasının yanı sıra davacıların talebi üzerine, mahkemece gerekli görülmesi şartıyla şirket malları ile defter ve evrakının muhafaza altına alınması gibi diğer tedbirlere başvurulması da mümkündür. TTK'nın 636. maddesinin dördüncü fıkrasında gerekli olan tedbirlerin hangileri olduğunun sayılmadığı gözetildiğinde, mahkemece, somut olayın özellikleri dikkate alınarak şirket envanterinin yapılması, şirket mallarının yedimeine devredilmesi ve şirketin onun aracılığıyla yönetilmesi gibi başka geçici hukuki korumalara da başvurulabilir. Yine önceki müdür veya yöneticiler tarafından yapılan işlemlerin durdurulması ve anılan müdürler veya yöneticiler tarafından yapılan sözleşmelerin iptali konusunda şirkete atanan kayyımlara dava açma yetkisi tanınması da başvurulabilecek birer geçici hukuki koruma tedbiri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Son olarak limited şirket müdürünün sorumluluğu davası kapsamında alacaklılar lehine bir para alacağının doğması veya limited şirket müdürlerinin görevden alınması, yönetim haklarının ve temsil yetkilerinin sınırlanması (azli) ve haklı sebeple şirketin feshi davalarına bağlı olarak ortakların para alacaklarının gündeme gelmesi durumunda İİK'nın 257 ve devamı maddelerinde düzenlenmiş olan ihtiyati haciz yoluna başvurulması her zaman ihtimal dâhilindedir.

KAYNAKÇA

Akdeniz, Umut: Limited Şirketlerde Müdürün Görevden Alınması, Ankara, 2021.

Akıncı, Elif: Limited Şirketlerde Müdürün Azli, Konya 2019.

Aksu Özkan, Raziye: “Limited Şirkette Müdürlerin Yönetim Ve Temsil Yetkisinin Mahkeme Tarafından Kaldırılması Ve Sınırlandırılması Hakkında Bir Değerlendirme”, (Hacettepe HFD, Özel Sayı, 2022, ss. 296-337).

Alagonya, Yavuz / Yıldırım, Kâmil / Yıldırım, Nevhis Deren: Medeni Usul Hukuku Esasları, 7. Baskı, İstanbul 2009.

Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder / Taşpınar Ayvaz, Sema / Hanağası, Emel: Medenî Usul Hukuku, Güncellenmiş 7. Baskı, Ankara 2021.

Atalı, Murat / Ermenek, İbrahim: Medenî Usûl Hukuku, Temel Hukuk Dizisi, Güncellenmiş 2. Baskı, Ankara 2020.

Atalı, Murat / Ermenek, İbrahim / Erdoğan, Ersin: Medeni Usul Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2022.

Ayhan, Rıza / Çağlar, Hayrettin / Özdamar, Mehmet: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 4. Baskı, Ankara 2022.

Domaniç, Hayri / Arslanlı, Halil: Limited Şirketler ve Uygulaması, TTK Şerhi III, İstanbul 1989.

Eriş, Gönen: Türk Ticaret Kanunu, 1. Cilt, Ticari İşletme ve Ticaret Şirketleri, 2. Baskı, Ankara 1992.

Erişir, Evrim: Geçici Hukukî Korumanın Temelleri ve İhtiyatî Tedbir Türleri, İstanbul 2013.

Göksu, Mustafa: “Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre İhtiyatî Tedbirin Uygulanmasını Talep Etme Zorunluluğu”, (Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan Pekcanitez’e Armağan, ss. 1253-1273.)

Güralp, Ayşe Gülin: “İflasın Ertelenmesinde Kayyım Atanması”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Özel Sayı (Prof. Dr. İrfan Baştuğ'a Armağan), 2005, ss. 57-78.

Kandırılıoğlu Cuyan, Pınar Çağla: “Müdürlerin Haklı Sebeplerin Varlığı Halinde Azli veya Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması”, (İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl: 2017, Cilt: 16, Sayı: 2, ss.71-95.)

Karahmetoğlu, İsmail Özgün: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketin Temsili, 2. Basım, Ankara 2018.

Karakılınç, Hasan: Limited Ortaklıkta Rekabet Yasağı, İstanbul 2019.

Karan, Murat: “Limited Şirket Müdürlerinin Yönetim Hakkı ve Temsil Yetkisinin Haklı Sebeplerin Varlığı Hâlinde Mahkeme Kararıyla Kaldırılarak Azli”, ss. 1-56, s. 38, http://www.bka-law.com/Files/636425630865210356_sirket_mudurunun_mahkeme_karari_ile_azli.pdf (Erişim Tarihi: 27.04.2023).

Kaya, Ali; “Limited Şirket Müdürünün Haklı Sebeple Mahkeme Kararıyla Azli ve Azlin Doğurduğu Hukuki Sonuçlar”, (Legal Hukuk Dergisi, Yıl: 2018, Cilt: 16, Sayı: 191, ss. 5087-5140).

Kayhan, Şaban: Şirketler Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2020.

Kratz, Brigitta; GmbH, Genossenschaft, Handelsregister und Wertpapiere – Bucheffektengesetz, Art. 772-1186 OR und BEG, (der. Vito Riberto - Hans Rudolf Trüeb), Schulthess Verlag, Zürich - Basel - Genf, 2016.

Kuru, Baki / Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder: Medeni Usul Hukuku, Ankara 2013.

Özkan, Hasan: Açıklamalı-İçtihatlı İhtiyati Tedbir, Delil Tespiti ve İhtiyati Haciz İli Kamu Alacağı'nın Tahsilinde İhtiyati Haciz, Ankara 2001.

Pekcanitez, Hakan: Pekcanitez Usûl – Medenî Usul Hukuku, Cilt III, 15. Bası, İstanbul 2017.

Pekcanitez, Hakan / Atalay, Oğuz / Özekes, Muhammed: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, İkinci Bası, Ankara 2014.

Pekcanitez, Hakan / Atalay, Oğuz / Sungurtekin Özkan, Meral / Özekes, Muhammet: İcra ve İflas Hukuku, 11. Bası, Ankara 2013.

Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, C. IV, 4. Baskı, Ankara 2022.

Sevi, Ali Murat: “Limited Şirkette Müdürün ve Diğer Yöneticilerin Yönetim ve Temsil Yetkilerinin Mahkemece Kaldırılması veya Sınırlandırılması”, (der. Murat Alışkan - Bilge Utkan Mersin - Sinan Sarıkaya), Sermaye Şirketleri Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu (Tebliğler-Tartışmalar, 19 Haziran 2019), İstanbul, 2020, ss. 421-454.

Siffert, Rino / Fischer, Marc Pascal / Petrin, Martin: GmbH-Recht Revidiertes Recht der Gesellschaft mit beschränkter Haftung (Art. 772-827 OR), Stämpfli Verlag, Bern, 2008.

Simil, Cemil: “Bölge Adliye Mahkemelerinin İhtiyati Tedbir Kararı Verebilmesi Ve Kararın Denetimi”,(Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 2, Y. 2020, ss. 171-194.)

Şahin, Murat: “Limited Şirket Müdürlerinin Rekabet Yasağına Aykırı Davranışlarında Dava Haklarının Kullanılması”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 42, Ocak 2021, ss. 334-349.

Şahin, Murat / Kula, Ufuk: “Limited Şirketin Haklı Sebep Feshi Davalarında, Geçici Hukuki Korumalar ile Çıkarma Kararlarının Uygulanmasına Dair Güncel Sorunlar ve İlgili Yargıtay Kararları”, Ed. Memiş, Tekin – Şimşek, Bahar – Şener, Özge Selin, Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu II ve Makaleler – Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanı Merhum Mehmet Kılıç’a Armağan, İstanbul 2020, ss. 219-291.

Şener, Oruç Hami: Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku, 1. Baskı, Ankara 2017.

Taş Korkmaz, Hülya: Türk Hukukunda İhtiyati Tedbirler, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 1995.

Umar, Bilge: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara, 2011.

Watter, Rolf: Basler Kommentar Obligationenrecht II Art. 530-964 OR, (der. Honsell, Heinrich/Vogt, Nedim Peter/Watter, Rolf), Helbing Lichtenhahn, Zürich, 2016.

Yıldız, Şükrü: Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004.

Yılmaz, Ejder: Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri, Ankara 2001 (Geçici Hukuki Himaye).

Yılmaz, Ejder: Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 4. Cilt, Madde 294-452, Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara 2021 (Şerh).

Yılmaz, Zehra Sanem: Sermaye Şirketlerinde Geçici Hukuki Korumalar (İhtiyati Tedbirler), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2004 (Sermaye Şirketleri).

Yurtbaşı, Fatih: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davasının Özellik Arz Eden Hususları Hakkında Bir Değerlendirme”, Ed. MEMİŞ Tekin – ŞİMŞEK, Bahar – ŞENER, Özge Selin, Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu II ve Makaleler – Yargıtay 11. Hukuk Dairesi Başkanı Merhum Mehmet Kılıç’a Armağan, İstanbul 2020, ss.165-180.

Yüce, Aydın Alber: Şirketler Hukuku Ders Notları, Ankara 2022.

